

# Agnieszka Ostrowska-Metelska, Marcin Zaborski

---

## Przegląd czasopism prawniczych

---

Palestra 40/11-12(467-468), 169-176

---

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

# PRZEGLĄD CZASOPISM PRAWNICZYCH

## *Państwo i Prawo* nr 7, 1996 r.

Jerzy Kranz pisze w artykule pod tytułem „Państwo i jego suwerenność”: „Nawet jeśli terminu suwerenności używa się jako sloganu lub zaklęcia, nie znaczy to bynajmniej, że suwerenność jest przeżytkiem. Rosnąca współzależność państw nie prowadzi bowiem do zaniku suwerenności, a jedynie czyni bardziej złożonym wykonywanie funkcji państwowych”.

Interesująca analiza kwestii pojmowania zaniechania w prawie karnym jest przedmiotem rozważań Zygmunta Ziemińskiego i Macieja Tarnawskiego.

Barbara Jankowska zajmuje się odpowiedzialnością karną osób prawnych. Autorka przedstawia regulacje prawne dotyczące omawianego problemu we Francji, Wielkiej Brytanii, Stanach Zjednoczonych i Kanadzie.

W dyskusji nad projektem kodeksu karnego Władysław Mąciór omawia formy popełnienia przestępstwa.

Recenzje, sprawozdania, orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego.

## *Monitor Prawniczy* nr 8, 1996 r.

Zbigniew Strus zajmuje się hipoteką ustawową Skarbu Państwa – Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pisząc: „Zagadnienie to jest szczególnie skomplikowane ze względu na konieczność dokonania bardzo złożonej wykładni przepisów ustawy o zobowiązaniach podatkowych w związku z przepisami ustawy o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych, i wreszcie z przepisami prawa rzeczowego zawartymi w Kodeksie cywilnym i ustawie o księgach wieczystych i hipotece”.

Na temat prawa użytkownika do programu komputerowego wypowiada się Krystyna Świącicka przybliżając zagadnienia prawne będące przedmiotem kontrowersji.

Orzecznictwo sądów polskich dotyczące odpowiedzialności za produkt omawia Agnieszka Pyrzyńska pisząc, że: „zgodnie z art. 68 i 69 Układu Europejskiego Polska jest zobowiązana do zbliżania obowiązujących przepisów do ustawodawstwa istniejącego we Wspólnocie”. Obowiązek ten dotyczy m.in. dziedziny ochrony konsumenta, obejmującej też odpowiedzialność za wadliwość rzeczy.

„O zaspakajaniu wierzytelności zabezpieczonych zastawem w postępowaniu upadłościowym i układowym” pisze Mariusz Fras. „W związku z transformacją ustrojową w coraz liczniej prowadzonych w sądach gospodarczych sprawach upadłościowych i układowych najczęściej trudności ze względu na bardzo skomplikowany stan prawny, stwarzający barierę informacyjną, przysparza sposób zaspakajania wierzytelności zabezpieczonych zastawem” – czytamy. Autor uważa, że zniesienia wymaga nadmierne uprzywilejowanie wierzytelności podatkowych i innych wierzytelności publicznoprawnych.

W orzecznictwie między innymi: sprzedaż przedsiębiorstwa a art. 55 k.c., rozliczenia między właścicielem a samoistnym posiadaczem nieruchomości w złej wierze, odsetki od wynagrodzenia biegłego, zezwolenie na pobyt i leczenie w szpitalu psychiatrycznym, multi-recydywa.

### ***Przegląd Prawa Handlowego*** nr 8, 1996 r.

Andrzej Szumański zajmuje się regulacją prawną holdingu w polskim i europejskim prawie spółek w bardzo obszernym i wyczerpującym temat artykule.

Ciąg dalszy tekstu Piotra Nazarewicza z wybranych zagadnień prawa wekslowego.

Krzysztof Smaga przybliży problematykę obrotu akcjami spółki publicznej pisząc: „spółka akcyjna, a przede wszystkim spółka publiczna, jest w dzisiejszej dobie jedną z podstawowych form pozyskiwania kredytu długoterminowego (kapitału) na rynku finansowym”.

Tadeusz Komosa i Jolanta Tropaczyńska w artykule na temat charakteru prawnego przedsiębiorstwa pisze: „W związku z fundamentalnymi przekształceniami polskiej gospodarki w ciągu ostatnich kilku lat i związanym z tą transformacją rozwojem prawa i jego nauki, stało się znów aktualne rozstrzygnięcie literatury prawnej przedsiębiorstwa”. Lektury, komentarze, orzecznictwo z zakresu prawa handlowego.

### ***Przegląd Prawa Handlowego*** nr 9, 1996 r.

Zmiany w ustawie o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców analizuje Jerzy Rajski. Autor potwierdza zarzuty prawników wobec tej wielce kontrowersyjnej regulacji prawnej pisząc: „W porównaniu ze zwięzłą i łatwo zrozumiałą ustawą z 1920 roku robi ona wrażenie aktu bardzo skomplikowanego, zawierającego szereg nadmiernie rozbudowanych przepisów” (...) Rażą nieporadne sformułowania typu „spółka jest spółką” (...). Analiza ustawy z 1996 r. potwierdza zatem obserwacje wskazujące na utrzymywanie się niskiego poziomu naszej legislacji.

Irena Wiszniewska w tekście o europeizacji polskiego prawa znaków towarowych ukazuje potrzebę zmian w tej dziedzinie, które muszą polegać na wprowadzeniu do ustawy nowych instytucji, i konieczność modyfikacji przyjętych w ustawie rozwiązań lub skonkretyzowania jej przepisów.

Trzecia część artykułu Piotra Nazarewicza „Wybrane zagadnienia z zakresu prawa wekslowego”.

Cezary Wiśniewski w sposób czytelny pokazuje konwersję długu na kapitał zakładowy w spółkach kapitałowych.

Jerzy P. Naworski omawia zbycie członkostwa w spółce cywilnej na marginesie uchwały Sądu Najwyższego o treści: „Dopuszczalne jest wstąpienie do spółki cywilnej nowego wspólnika i przejęcie przez niego dotychczasowych zobowiązań oraz uprawnień za zgodą pozostałych wspólników, w tym i jednocześnie ustępujących z tej spółki”. Orzecznictwo, komentarze.

### **Glosa nr 8, 1996 r.**

Ustawa o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym wprowadziła powszechny, ustawowy system gwarantowania przez Fundusz depozytów bankowych, uzupełniony gwarancjami Skarbu Państwa i umownym systemem gwarantowania.

Bernard Smykła omawia zagadnienia mające wpływ na uściślenie pojęcia „deponent” na tle ustawy.

III część artykułu Remigiusza Witolda Kaszubskiego „Administracyjna ingerencja w działalność banków” dotyczy postępowania upadłościowego, trybu składania wniosku o ogłoszenie upadłości i reprezentacji banku po jego ogłoszeniu.

Wśród orzeczeń i glos: orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego skutki prawne orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności ustawy z konstytucją i ich moc wiążąca w stosunku do Sejmu, przesłanki procesowe dopuszczalności skargi w sprawach administracyjnych, odpowiedzialność za zobowiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

### **Glosa nr 9, 1996 r.**

Natalia Gajl omawia zagadnienia dotyczące gwarancji systemu podatkowego, które powinny znaleźć odzwierciedlenie w zapisach nowej konstytucji. Autorka wyraża nadzieję, że zrozumienie ważności tej kwestii pomoże w stworzeniu dobrego systemu podatkowego w przyszłości.

Artykuł Dariusza Marka Budzenia „Manipulacyjne kształtowanie cen papierów wartościowych” jest przyczynkiem do rozważań na temat

sformułowania znajdującego się w ustawie z 20 marca 1991 r. Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi i funduszach powierniczych, dotyczącego zakazu sztucznego podwyższania i obniżania cen papierów wartościowych.

Wśród orzeczeń i glos: przywileje egzekucyjne Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, termin składania wniosku o zwrot cła.

### ***Monitor Podatkowy*** nr 8, 1996 r.

„Wynik finansowy a dochód podlegający opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych – narastające rozbieżności” to artykuł Gertrudy Krystyny Świdorskiej i Zygmunta Sachnowskiego, do którego lektury autorzy zapraszają wszystkich teoretyków i praktyków prawa podatkowego i rachunkowości.

„Ewidencja księgową rozliczeń z budżetem” autorstwa Cyryla Kotla pokazuje prawnikom zajmującym się podatkami w firmie, ujęcie w księgach należności budżetowych przedsiębiorstwa.

Agnieszka Gołdyn kontynuuje cykl tekstów publikowanych we wcześniejszych numerach – tym razem: „Zapobieganie zjawisku ucieczki przed podatkiem”. Oprócz rozwijania świadomości obywateli w tym zakresie konieczności świadczeń na rzecz państwa, należy przestrzegać podstawowych zasad podatkowych, tj. zasady ochrony zaufania obywateli do prawa, zasady opodatkowania według zdolności podatkowej, zasady stabilności obciążeń a także sprawiedliwości przejawiającej się w powszechności opodatkowania i równym traktowaniu podatników.

O zmianach systemowych w nowej ustawie o NSA z 11 maja 1995 r. w dziedzinie postępowania administracyjnego w kierunku rozwiązań prawnych stosowanych na gruncie procedury cywilnej, piszą Izabella Gill i Piotr Gill.

Orzecznictwo: potrącenie zobowiązania podatkowego z wierzytelności wobec Skarbu Państwa, utrata zwolnienia od podatków, zwolnienie od podatku leśnego, wyłączenie opodatkowania w formie karty podatkowej.

### ***Prokuratura i Prawo*** nr 7–8, 1996 r.

Tomasz Grzegorzczak w artykule „Dochodzenie uproszczone po nowelizacji” pokazuje zmiany jakich w postępowaniu uproszczonym dokonała ustawa z 29 czerwca 1995 r. o zmianie Kodeksu postępowania karnego. W podsumowaniu autor stwierdza, że nowelizacja stworzyła realną możliwość znacznego przyspieszenia dochodzeń prowadzonych w trybie uproszczonym, czyniąc je mniej sformalizowanymi,

ale decyzję co do sięgania po mniej sformalizowane metody działania pozostawiono organom dochodzenia.

„Szkoda majątkowa jako znamię przestępstwa nadużycia zaufania” to artykuł Piotra Kardasa. Autor dokonuje wszechstronnej analizy pojęcia szkody majątkowej należącej do kategorii kontrowersyjnych problemów prawa karnego. Są przypadki w prawie karnym, gdy włosy stanowią jedyne rzeczowe dowody zabezpieczone na miejscu zdarzenia.

O wykorzystaniu włosów ludzkich w kryminalistyce i toksykologii pisze Teresa Lech.

Głosy, odpowiedzi na pytania prawne, orzecznictwo Europejskiego Trybunału.

### **Przegląd Sądowy** nr 7–8, 1996 r.

Teresa Romer przedstawia podstawowe zmiany w kodeksie pracy dokonane ustawą z 2 lutego 1996 r. o zmianie ustawy kodeksu pracy. Jest to pierwsza część tekstu, w którym autorka zajmuje się m.in. problemami umowy o pracę na czas określony, zawierania umowy o pracę, rozwiązania umowy o pracę, odwołania od wypowiedzenia, rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika, likwidacji opinii o pracy, świadectwa pracy, zakazu konkurencji.

„Zdolność układowa a podmiotowość cywilnoprawna” to tytuł tekstu Zbigniewa Hajna, który dokonuje analizy tych pojęć na gruncie praw w odniesieniu do prawa pracy.

Regulamin wynagradzania w znowelizowanym kodeksie pracy omawia Grzegorz Goździkiewicz.

Ciekawy temat przesłanek wytoczenia powództwa ekscydencyjnego przedstawia Grzegorz Tracz. W odróżnieniu od powództwa opozycyjnego uregulowanego w art. 840 k.p.c. stroną powodową w powództwie ekscydencyjnym jest osoba trzecia a nie dłużnik. W tekście znajdziemy szerokie omówienie pojęcia osoby trzeciej oraz praw, których naruszenie uzasadnia wytoczenie tego powództwa.

### **Rejent** nr 7–8, 1996 r.

Postępowanie w sprawach rejestrowych zostało uregulowane w różnych aktach normatywnych. Tę tematykę prezentuje Kazimierz Korzan w szczegółowym tekście, w którym przytacza szereg ustaw regulujących kwestie rejestracji.

„Rozpoczęte w 1995 r. prace legislacyjne nad projektem ustawy o rodzinnym gospodarstwie rolnym, dyskusje poselskie oraz doktrynalne, jakie projekt ten wywołał, skłaniają do podjęcia próby spojrzenia na

instytucję gospodarstwa rodzinnego z pewnej perspektywy prawno-porównawczej, jak też celowościowej” – pisze Aleksander Lichworowicz w artykule „O instytucji rodzinnego gospodarstwa rolnego – *de lege ferenda*”.

Bardzo ważny w praktyce temat przeszkód we wpisach do ksiąg wieczystych przybliży Edward Warzocha.

Pasjonującą zagadkę kamiennych krzyży pokutnych będących pomnikami średniowiecznego prawa ukazuje Marian Lech Klementowski w artykule: „O pojednaniu w zabójstwie w środkowoeuropejskich państwach w średniowieczu”.

Transakcję sprzedaży przedsiębiorstwa i jej skutki prawne omawia Monika Wolanin. Bogaty przegląd orzecznictwa.

### ***Przegląd Podatkowy*** nr 9, 1996 r.

Proceduralne zagadnienia rozliczania nadpłat i zaległości w podatku granicznym omawia Filip Światała w artykule pod tytułem „VAT jako podatek graniczny”.

Zagadnienia podatkowe związane z restrukturyzacją podmiotów gospodarczych przedstawia Robert Bem.

„Dla obeznanego z prawem podatkowym nie jest tajemnicą, że niekiedy wysokość obciążeń podatkowych zależy od sposobu ukształtowania formy i treści czynności prawnej” – pisze Ryszard Sowiński w tekście pod tytułem „Obejście ustawy w prawie podatkowym”. Wyjaśnienia i interpretacje z zakresu prawa podatkowego.

Oprac.: *Agnieszka Ostrowska-Metelska*



### ***Wojskowy Przegląd Prawniczy***, w 1995 r.

W 1995 r. – podobnie jak w 1994 r. – ukazały się 4 numery kwartalnika „Wojskowy Przegląd Prawniczy” (dalej: „WPP”), pisma wydawanego przez Izbę Wojskową SN i Naczelną Prokuraturę Wojskową, w tym dwa pojedyncze i jeden podwójny (Nr 3–4, lipiec–grudzień), wszystkie o objętości ponad 100 stron.

#### Artykuły

W omawianym roczniku zamieszczono 16 artykułów problemowych (z czego 5 w ramach rubryki „Uwagi do reformy ustawodawstwa karnego”).

Dwa z nich, autorstwa D. Gabryszewskiego, dotyczą problematyki postępowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym: *Uprawnienia w zakresie wnoszenia skargi na decyzje administracyjne do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Dopuszczalność tej skargi* (Nr 1) i *Udział prokuratora wojskowego w postępowaniu przed sądem administracyjnym oraz zasady postępowania ze skargą wniesioną na decyzję administracyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego* (Nr 2).

Dwa inne artykuły dotyczą kwestii wzbudzających wiele emocji nie tylko w środowiskach prawniczych, a mianowicie odpowiedzialności lekarza za błąd w sztuce lekarskiej (autorzy: J. Kocur i J. Bukowski, Nr 2) oraz kary śmierci (autor: W. Szkotnicki, Nr 3–4).

Artykuł W. Szkotnickiego (*Uwagi dotyczące zniesienia kary śmierci*) to jedna z ciekawszych prac na ten temat od paru lat. Autorowi udało się uniknąć hysterii i napastliwości, tudzież bywa, że nieznośnego i wątpliwej jakości moralizatorstwa, czyli wad tak często obecnych w pracach o tym wzbudzającym kontrowersje środku penalnym.

Inne artykuły z omawianego rocznika „WPP” to m.in.:

– M. Fleminga: *Zbrojny ruch oporu w okresie II wojny światowej. Aspekty prawnomiędzynarodowe* (Nr 1) i *Międzynarodowe prawo zwyczajowe* (Nr 3–4);

– A. Dermonta: *Reformy prawa emerytalnego żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy innych służb* (Nr 10);

– R.A. Stefańskiego: *Kara dyscyplinarna dodatkowa zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych w świetle Regulaminu dyscyplinarnego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej* (Nr 1);

– J. Peczeniuka: *Odmowa wszczęcia postępowania przygotowawczego* (Nr 2);

– A. Żebrowskiego: *Prawne i społeczne aspekty odbywania służby zastępczej* (Nr 3–4);

– J. Krawca: *System komputerowej obsługi działalności prokuratur wojskowych. Możliwości zastosowania komputerów w pracy prokuratur wojskowych* (Nr 3–4).

Pozostałe artykuły (P. Kardasa i M. Rodzynkiewicz, M. Syrkonta oraz W. Marcinkowskiego) dotyczą problematyki reformy ustawodawstwa karnego.

#### Orzecznictwo

Znaczną część objętości „WPP” w 1995 r. zawierają materiały poświęcone orzecznictwu. I tak, w numerze 2 czytelnik znajdzie *Przegląd uchwał Izby Karnej Sądu Najwyższego w zakresie prawa karnego procesowego za lata 1991–1993*, a w numerze 3–4 *Przegląd uchwał Izby Karnej Sądu Najwyższego, w zakresie prawa karnego materialnego, za 1994 r.* – w opracowaniu R.A. Stefańskiego. We



wszystkich zaś numerach 11 – łącznie – glos do orzeczeń i uchwał Sądu Najwyższego.

#### Inne

W innych rubrykach rocznika zamieszczono 3 sprawozdania (m.in. z obrony pracy doktorskiej „magistra praw, Romualda Szeremietiewa”), 6 recenzji (m.in. najnowszych książek profesorów L. Gardockiego i A. Murzynowskiego) oraz 2 omówienia.

W numerze 1 znajduje się też (rubryka *Z żalobnej karty*) wspomnienie pośmiertne o zmarłym 19 grudnia 1994 r. płk. w st. spocz. Władysławie Sierackim. Z tekstu tego dowiedzieć się można, że płk. Sierackiego „W lipcu 1946 r. decyzją przetożonych skierowano (...) do Wojskowego Sądu Rejonowego w Krakowie” gdzie „był kolejno sekretarzem sądowym, aplikantem, asesorem, sędzią i szefem sądu. Pracując ukończył studia (...)”. Wreszcie, od 1952 r., był sędzią Najwyższego Sądu Wojskowego. *De mortuis nil nisi bene...* Zainteresowanych osobą zmarłego odsyłam więc do prac Jerzego Poksińskiego: „TUN”. *Tatar – Utnik – Nowicki*, Warszawa 1992; *Victis Honos. „Spisek w Wojsku”*, Warszawa 1994; „*My, sędziowie nie od Boga...*”. *Z dziejów Sądownictwa Wojskowego PRL 1944–1956. Materiały i dokumenty*, Warszawa 1996.

Adwokaci, szczególnie zajmujący się prawem karnym, znajdą w roczniku 1995 „Wojskowego Przeglądu Prawniczego” wiele interesujących tekstów.

Oprac.: Marcin Zaborski